

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Laat de rechter met rust! (redactioneel)

Geertjes, G.J.A.; Huijzer, E.M.T.

Citation

Geertjes, G. J. A., & Huijzer, E. M. T. (2012). Laat de rechter met rust! (redactioneel). *Ars Aequi*, 61(1), 5. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/29288>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/29288>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

LAAT DE RECHTER MET RUST!

Gert Jan Geertjes & Esther Huijzer

De rol van de rechter in de samenleving lijkt de laatste jaren steeds meer ter discussie te staan. Eerst bleef het debat over de rechter beperkt tot het gebrek aan vertrouwen in strafrechters, bijvoorbeeld door rechterlijke dwalingen in verschillende grote strafzaken, zoals in de zaak Ina Post en de Schiedammer parkmoord. Inmiddels worden ook binnen andere rechtsgebieden fundamentele discussies over de rol en de positie van de rechter gevoerd.

Zo werkt het kabinet aan het wetsvoorstel kostendekkende griffierechten op basis waarvan in de toekomst degenen die gebruik maken van de rechtspraak daarvan zelf de volledige kosten zullen moeten dragen. Hierdoor zullen de kosten voor de burger voor het voeren van een rechtszaak twee, drie of zelfs vier keer zo hoog kunnen worden. Met name in het bestuursrecht zal zich dit doen voelen: de burger zal veel meer moeten betalen voor rechtsbescherming tegen optreden van de overheid waarmee de burger het niet eens is.

Invoering van dit wetsvoorstel zou als gevolg kunnen hebben dat meer rechtszoekenden bij (met name) privaatrechtelijke geschillen zullen zoeken naar alternatieven voor de gang naar de rechter. Een dergelijk streven past bij het pleidooi om de rol van de rechter binnen de trias politica te heroverwegen van Maurits Barendrecht, hoogleraar privaatrecht in Tilburg en afgelopen jaar tevens gasthoogleraar *rule of law* aan het The Hague Institute for the Internationalisation of the Law (HIIL). Hij constateerde namelijk in zijn inleidende bij het HIIL dat de gang naar de rechter voor de beëindiging van veel conflicten niet meer noodzakelijk is; veel geschillen worden immers buiten de rechter om opgelost, bijvoorbeeld met behulp van mediators, de wijkagent of het tv-programma TROS Radar.

De werkelijke kosten van rechtszaken zijn inderdaad hoog en er zijn soms efficiëntere alternatieven voor de gang naar de rechter mogelijk. Moeten wij daarom niet af van de centrale positie die de rechter in onze rechtsstaat wordt toegedicht? Wij menen van niet.

Allereerst lenen sommige conflicten zich minder voor alternatieve geschilbeslechting dan andere. De behoeften van partijen kunnen afhankelijk van de aard van het conflict flink verschillen. Het maakt nu eenmaal wat uit of het gaat om een geschil tussen twee bureaus over de bouw van een schutting of om een conflict over de bouw van een viaduct waarbij de overheid en tal van belanghebbenden betrokken zijn.

Bovendien is voor alternatieve geschilbeslechting veelal medewerking van alle partijen vereist; na het ontstaan van een conflict wil vaak één partij niet meewerken aan een buitengerechtelijke procedure. In conflicten waarbij het partijen niet lukt om een geschikt alternatief voor de gang naar de rechter te vinden moet een partij naar de rechter kunnen stappen.

Daarnaast heeft het proces bij de rechter zelf een belangrijke, legitimerende functie. Volgens de Duitse socioloog Niklas Luhmann worden rechterlijke uitspraken met name gelegitimeerd door de wijze waarop de uitspraak tot stand komt. Door de procedurele waarborgen van een rechterlijke procedure aanvaarden mensen de uitspraak van een rechter vaak als legitiem, ook als zij het niet met de inhoud van de beslissing eens zijn. Bij alternatieve geschilbeslechtingprocedures ligt dat anders: de regelgeving omtrent arbitrage (art. 1020 e.v. Rv) en bindend advies (art. 7:900 e.v. BW) is minder uitgebreid dan voor de gang naar de rechter; mediation kent zelfs helemaal geen wettelijke waarborgen. Hierdoor is de functie van het proces als zodanig in alternatieve geschilbeslechtigingsprocedures beperkt.

Ten slotte heeft de rechter bij uitstek een rechtsvormende en -ontwikkende taak. Deze taak kunnen alternatieve geschilbeslechtende instanties niet makkelijk overnemen. Voor de eenheid en vorming van het recht is een toegankelijke rechtsgang van grote waarde.

Al met al vervult de rechterlijke macht nog steeds een belangrijke rol in onze maatschappij. De plannen van het kabinet om de toegang tot de rechter te beperken en het debat dat Barendrecht heeft aangezwengeld over de positie van de rechter gaan daaraan voorbij. De discussie zou juist moeten gaan over hoe de toegang tot de rechter kan worden gewaarborgd en over hoe rechtszaken efficiënter zouden kunnen worden ingericht. Het belang van een goed functionerende rechterlijke macht is nog steeds evident. Laat de rechter dan ook met rust!

J.M. Barendrecht, *Courts, Competition and Innovation* (oratie HIIL), te raadplegen via http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1934770. Zie ook: Maurits Barendrecht, 'De rechtspraak verliest marktaandeel', *NRC Handelsblad* 29 september 2011.